
PWYLLGOR SAFONAU, 27.11.12

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Eryl Jones-Williams a Michael Sol Owen.

Aelodau Annibynnol:- Mr Gwilym Ellis Evans (Cadeirydd), Ms Linda Byrne a Miss Margaret E.Jones.

Aelod Pwyllgor Cymunedol:- Mr David Clay.

Sylwedyddion: Y Cyngorydd Charles W.Jones a'r Dr Einir Young.

Hefyd yn Bresennol: Dilys Phillips (Swyddog Monitro), Sion Huws (Rheolwr Cydymffurfiaeth ac Iaith) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriad:- Mr Sam Soysa (Aelod Annibynnol).

Gan fod yna 3 aelod annibynnol a 4 aelod etholedig yn bresennol yn y cyfarfod, cytunodd y Cyngorydd Charles W.Jones i fod yno fel sylwedydd, er mwyn sicrhau cworwm, gan fod Erthygl 9 o Gyfansoddiad y Cyngor yn datgan y dylai o leiaf hanner yr aelodau sy'n bresennol mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau fod yn aelodau annibynnol. Gwahoddwyd yr aelod i gyfrannu i'r drafodaeth, ond eglurwyd na allai fod yn rhan o unrhyw benderfyniad ffurfiol.

1. CROESO

Croesawyd Dr Einir Young i'r cyfarfod fel sylwedydd yn sgil penderfyniad y Panel Ymgynghorol i'w hargymell i'r Cyngor ar 6 Rhagfyr fel aelod annibynnol ar y Pwyllgor Safonau.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATER BRYD – CAIS AM OLLYNGIAD GAN Y CYNGHORYDD W.GARETH ROBERTS

Nid oedd y mater hwn wedi'i gynnwys ar y rhaglen, ond cytunodd y Cadeirydd iddo gael ei drafod fel eitem frys o dan Adran 100B(4)(b) Deddf Llywodraeth Leol 1972 oherwydd bod y cyngorydd yn dymuno siarad ym Mhwyllgor Cynllunio 17 Rhagfyr fel aelod lleol ar gais yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol i adeiladu Canolfan Ragoriaeth Dwristiaid Arfordirol ym maes parcio Henfaes, Aberdaron, er bod ganddo gysylltiad â'r mater.

Eglurodd y Swyddog Monitro fod cysylltiad yr aelod â'r mater yn ymwneud â'r ffaith iddo weithio i'r Ymddiriedolaeth fel Warden Lleol am 12 mlynedd o 1985 i 1996, ei fod yn denant iddynt yng Nghwrt, Aberdaron ar hyn o bryd ac y bu'n rhan o'r Tîm (fel cyngorydd lleol) yn ogystal â chynrychiolydd arall o'r gymuned leol sydd wedi gweithio ar ddatblygu'r cynllun.

Ymhelaethodd ar drefniadaeth y Pwyllgor Cynllunio gan gyfeirio at hawliau'r aelod lleol a'r cyhoedd i siarad ar geisiadau. Eglurodd hefyd fod gan aelod lleol, sydd â buddiant, yr un hawl ag aelod o'r cyhoedd o dan y Cod i siarad am dri munud ar gais cynllunio, yn hytrach na 10 munud, fel a ganiateir yn arferol i aelodau lleol. Yn yr achos hwn, 'roedd yr aelod yn gofyn i'r pwyllgor ystyried codi'r gwaharddiad a chaniatáu iddo gael ei hawliau llawn fel aelod lleol i siarad am 10 munud, ond nid i bleidleisio, pan ystyrir y cais. Cynghorwyd y pwyllgor mai prif gysylltiad yr aelod oedd y ffaith ei fod yn denant i'r corff sy'n cyflwyno'r cais.

Wrth ystyried y cais, nodwyd y sylwadau a ganlyn:-

- Bod rhaid bod yn ofalus wrth ystyried y math hwn o gais. Sut mae'r etholwyr am ddehongli hyn, yn enwedig o gofio bod gan yr aelod yr hawl beth bynnag i siarad ar y cais am dri munud, neu i ofyn i aelod arall gyflwyno'r achos ar ei ran?
- Bod y cais yn ymddangos yn un pwysig i'r ardal a'i bod yn debygol y byddai'n cymryd mwy na thri munud i'r aelod gyflwyno'r holl wybodaeth berthnasol i'r pwyllgor. Yr aelod lleol sy'n gwybod beth yw barn y gymuned ac yn y sefyllfa orau i gyflwyno'r farn honno.
- Y gallai caniatáu'r cais osod cynsail ar gyfer ceisiadau tebyg yn y dyfodol.
- Bod rhaid ystyried pob cais ar ei haeddiant ei hun.
- Nad oedd gan yr aelod fuddiant personol â'r cais.
- Na fyddai gan yr aelod bleidlais.
- Na ystyrir bod yna wahaniaeth rhwng tri a deng munud, gan fod yr egwyddor o ganiatáu i aelod lleol sydd â buddiant siarad yn y Pwyllgor Cynllunio wedi'i gytuno beth bynnag.
- Er bod modd i'r aelod roi ei anerchiad ar bapur i aelod arall, diau ei fod wedi gweithio'n galed ar y mater hwn ac yn awyddus i gyflwyno ei achos ei hun.

PENDERFYNWYD caniatáu'r cais am ollyngiad ar y sail:-

- **Mai'r aelod lleol sy'n gwybod beth yw barn y gymuned ac yn y sefyllfa orau i gyflwyno'r farn honno yn y Pwyllgor Cynllunio.**
- **Nad yw caniatáu'r gollyngiad yn rhoi unrhyw hawl o'r newydd i'r aelod, eithr yn ymestyn yr hawl sydd ganddo eisoes i siarad am dri munud ar y cais.**
- **Nad oes gan aelod lleol bleidlais yn y Pwyllgor Cynllunio.**
- **Nad oes gan yr aelod gysylltiad personol â'r cais.**

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfodydd o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 2 Gorffennaf a 26 Medi, 2012 fel rhai cywir.

5. FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn atodi cofnodion cyfarfodydd o'r Fforwm a gynhaliwyd ar 23 Ebrill ac 17 Gorffennaf, 2012.

Gan fod Is-gadeirydd y pwyllgor hwn yn absennol am gyfnodau o bryd i'w gilydd, holwyd a fyddai'n briodol dewis aelod arall o'r pwyllgor i ddirprwyo drosto yng nghyfarfodydd y Fforwm. Atebodd y Swyddog Monitro na ragwelai y byddai gan y Fforwm wrthwynebiad.

Gan gyfeirio at eitem 46 o'r cofnodion (cyfarfod 17 Gorffennaf) - Adborth o'r Sesiynau Hyfforddiant, nodwyd y dylid pwysu ar Lywodraeth Cymru i wneud Hyfforddiant Cod Ymddygiad yn orfodol i gynghorwyr newydd o'r etholiadau nesaf ymlaen. Mewn ymateb,

nododd y Swyddog Monitro fod holl aelodau Cyngor Gwynedd wedi derbyn yr hyfforddiant yn 2008 a bod pob aelod a etholwyd o'r newydd ar y Cyngor ym mis Mai 2012 wedi derbyn yr hyfforddiant hefyd. Ychwanegodd y byddai hyfforddiant yn bwnc penodol ar raglen cyfarfod Ionawr o'r pwyllgor hwn.

PENDERFYNWYD

- (a) Nodi a derbyn yr adroddiad.**
- (b) Enwebu Mr David Clay i ddirprwyo dros y Cadeirydd / Is-gadeirydd yng nghyfarfodydd y Fforwm.**

6. CYNHADLEDD SAFONAU 2013

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn cyflwyno gwybodaeth ynglŷn â chynhadledd 2013 ac yn gofyn i'r pwyllgor am eu barn ar y rhaglen ddrafft ac am unrhyw awgrymiadau neu sylwadau eraill a fyddai o fudd i gynnal digwyddiad llwyddiannus.

PENDERFYNWYD

- (a) Nodi a derbyn yr adroddiad.**
- (b) Cyflwyno'r awgrymiadau / sylwadau a ganlyn:-**
 - Y dylid treulio mwy o amser ar y gweithdai, a llai ar yr anerchiad.
 - Bod angen bod yn glir beth yw'r allbynnau a sut y bydd llwyddiant y digwyddiad yn cael ei fesur.
 - Bod gweithdrefnau datrys anghydfod lleol yn bwnc pwysig i'w drafod yn wyneb disgwyliad yr Ombwdsmon i awdurdodau sefydlu trefniadau lleol i ddatrys cwynion lefel isel o fewn y cynghorau.
- (c) Penderfynu yng nghyfarfod Ionawr pwy'n union fydd yn mynd i'r gynhadledd, ar ôl derbyn gwybodaeth ynglŷn â'r niferoedd a ganiateir.**

7. CANLLAWIAU'R OMBWDSMON

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn manylu ar ddiwygiadau diweddar i Ganllawiau'r Ombwdsmon.

Cyfeiriwyd at lythyr yr Ombwdsmon at Brif Weithredwr pob Cyngor yn dilyn penderfyniad yn yr Uchel Lys ar achos Calver - v – The Adjudication Panel for Wales, oedd yn nodi y bydd yr Ombwdsmon yn cymryd agwedd fwy haearnidd wrth benderfynu a yw am ymchwilio os yw'n ymddangos bod y gŵyn yn ymwneud â'r hyn y gellir ei alw yn fynegiant o farn wleidyddol.

Nododd y Swyddog Monitro fod y llythyr hwn wedi achosi cryn gynnwrf ymhlith cynghorwyr a swyddogion monitro gan ei fod wedi codi'r trothwy ar gyfer cychwyn ymchwiliad. Nododd, yn sgil cyflwyno'r llythyr i sylw Arweinyddion y Grwpiau Gwleidyddol, y gofynnwyd iddi ddsbarthu Safon Gwynedd i bob aelod o'r Cyngor, fel y ddogfen sy'n llenwi'r bwloch hyd at y trothwy lle mae'r Ombwdsmon yn dechrau ymchwilio i gŵyn. Nododd ymhellach y byddai anfon y ddogfen allan yn enw'r Pwyllgor Safonau yn rhoi statws uwch iddi.

PENDERFYNWYD

- (a) Nodi a derbyn yr adroddiad a bod unrhyw aelod sy'n dymuno copi caled o ganllawiau'r Ombwdsmon yn cysylltu â'r Swyddog Monitro.**
- (b) Cefnogi'r bwriad i anfon copi o Safon Gwynedd i holl aelodau'r Cyngor Sir yn enw'r Pwyllgor Safonau.**

- (c) Anfon llythyr at glercod y cyngorau cymuned a thref yn tynnu sylw at ganllawiau'r Ombwdsmon ac yn amgáu copi o Safon Gwynedd ynghyd â chod enghreifftiol, gan eu hannog i addasu a mabwysiadu'r cod hwnnw at ddibenion eu cyngorau eu hunain.
- (ch) Bod y Swyddog Monitro yn cysylltu ag Unllais Cymru cyn llythyru gyda'r cyngorau cymuned a thref.
- (d) Cwyno wrth yr Ombwdsmon bod ei lythyr at Brif Weithredwyr y cyngorau wedi'i anfon yn uniaith Saesneg.

8. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro yn hysbysu aelodau'r pwyllgor o'r datblygiadau, ers ei hadroddiad diwethaf, o safbwynt honiadau yn erbyn aelodau.

Gan gyfeirio at yr achos fu gerbron y Pwyllgor Safonau, nododd y Rheolwr Cydymffurfiaeth ac Iaith fod y Cynghorydd Aeron Maldwyn Jones wedi apelio yn erbyn y penderfyniad ac felly na fyddai'r penderfyniad hwnnw yn dod i rym hyd oni fyddai'r apêl wedi'i phenderfynu. Yna amlinellodd y dewisiadau oedd yn agored i Banel Dyfarnu Cymru.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhawyd y byddai'r gwrandawriad yn agored i'r cyhoedd. Ni chyhoeddwyd dyddiad ar ei gyfer eto, ond byddai'r Swyddog Monitro yn cysylltu ag aelodau'r pwyllgor hwn mewn da bryd.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn yr adroddiad.

9. RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn cyflwyno rhaglen waith y pwyllgor am y flwyddyn i ddod er cymeradwyaeth.

Nodwyd ei bod yn bwysig bod aelodau'r Pwyllgor Safonau yn mynychu cyfarfodydd y Cyngor er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r hyn sy'n mynd ymlaen yng nghyfarfodydd yr awdurdod ac, yn y cyd-destun hwn, awgrymwyd y byddai'r Pwyllgor Cynllunio yn gyfarfod buddiol i arsylwi arno.

Nododd y Swyddog Monitro fod y ddeddfwriaeth ar Hybu Democratiaeth Leol yn cael ei gyflwyno'r diwrnod hwnnw a'i bod yn mynd i gael effaith ar y gyfundrefn Safonau. Petai'r cyfnod ymgynghori yn dod i ben cyn Ionawr, byddai'n ymgynghori â'r aelodau drwy e-bost. Fel arall, gellid cynnwys yr eitem ar raglen Ionawr.

PENDERFYNWYD

(a) Cytuno ar y rhaglen waith a ganlyn:-

28 Ionawr, 2013

- Adroddiad ar honiadau yn erbyn aelodau
- Cofnodion Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Gogledd Cymru
- Adroddiad ar hyfforddiant
- Deddfwriaeth ar Hybu Democratiaeth Leol (*yn ddibynnol ar y cyfnod ymgynghori*)
- Cysylltiadau gyda chynghorau cymuned a thref

8 Ebrill, 2013

- Adroddiad ar honiadau yn erbyn aelodau
- Cofnodion Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Gogledd Cymru
- Rhaglen Waith y flwyddyn i ddod
- Adroddiad blynyddol drafft y Pwyllgor Safonau

Gorffennaf, 2013 (dyddiad i'w bennu)

- Adroddiadau ar honiadau yn erbyn aelodau
- Cofnodion Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Gogledd Cymru
- Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon
- Adborth o'r Gynhadledd Safonau

- (b) Cynnwys eitem benodol ar y rhaglen waith i drafod yr holl faes cyfryngau cymdeithasol a sut mae cynghorwyr yn gwneud defnydd ohonynt.
- (c) Bod modd i aelodau'r pwyllgor hwn fynychu unrhyw gyfarfodydd o'r Cyngor fel arsylwyr a'u bod yn derbyn linc ar gyfer pob rhaglen sy'n cael ei chyhoeddi.
- (c) Anfon rhestr o ddyddiadau a lleoliadau'r Pwyllgor Cynllunio i aelodau'r pwyllgor hwn fel y gallent fod yn bresennol pan fydd y pwyllgor yn cyfarfod yn eu hardal.

10. PROTOCOL RHODDION A LLETYGARWCH AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gofyn i'r pwyllgor adolygu'r Protocol Rhoddion a Lletygarwch ac yn cyflwyno cyfres o gwestiynau y byddai'n fuddiol i'r aelodau eu hystyried wrth fynd ati i gyflawni'r gwaith.

Nododd y Swyddog Monitro y gwnaed 38 datganiad ers Mai 2008 a rhyw ddau ers cychwyn y tymor presennol o Fai 2012 ymlaen. 'Roedd 25 o'r 38 datganiad wedi'u gwneud gan Arweinydd y Cyngor a'r 13 arall gan aelodau cyffredin. 'Roedd un aelod cyfetholedig a dau aelod etholedig o'r pwyllgor hwn wedi datgan.

Gan gyfeirio at y cwestiynau unigol, nodwyd y sylwadau a ganlyn:-

Cwestiwn (a)

Awgrymwyd nad yw'r Protocol yn cynnig arweiniad ddigon eglur i aelodau ynglŷn â pha bryd y dylid derbyn neu wrthod cynigion. Er enghraifft, os nad yw cynghorydd yn derbyn anfoneb, gall fod yn anodd iddo wybod ai yw hynny oherwydd ei rôl fel cynghorydd ai peidio, a dylid llunio protocol ar gyfer cofrestru sefyllfaoedd o'r fath o fewn 12 mis.

Cwestiwn (b)

Nodwyd bod angen i'r protocol fod yn fwy eglur oherwydd bod tueddiad i bobl feddwl, os yw rhodd yn werth llai na £25, ei bod yn iawn iddynt ei dderbyn.

Cwestiwn (c)

Dim sylw.

Cwestiwn (ch)

Nodwyd bod angen i bobl weld bod yna ddilyniant o gofrestru ac y gallai cynnwys y datganiadau ar wefan y Cyngor fod yn anogaeth i'r gweddill. I'r gwrthwyneb, mynegwyd bod yna berygl mawr yn hynny oherwydd y gallai greu stigma anhaeddiannol.

Nodwyd bod y gyfundrefn yn llwyr ddibynnol ar ymddiriedaeth ac nad oedd modd gwirio os oedd cynghorwyr wedi cofrestru ai peidio.

Awgrymwyd ail ystyried y mater yng nghyfarfod Ionawr gan ystyried sut orau i atgoffa aelodau o'r angen i gofrestru.

Cwestiwn (d)

Awgrymwyd trafod y mater yng nghyfarfod Ionawr gan nad oedd yna esiampl o ffurflen gofrestru gerbron y pwyllgor.

Cwestiwn (dd)

Awgrymwyd gohirio gan ddod â'r adroddiad cyflawn gerbron y pwyllgor ym mis Ionawr.

Cwestiwn (e)

Awgrymwyd gohirio er mwyn cael adroddiad ar yr hyn sy'n digwydd ar hyn o bryd.

PENDERFYNWYD gofyn i'r Swyddog Monitro gyflwyno adroddiad diwygiedig i'r pwyllgor ym mis Ionawr fydd yn:-

- **Cynnig awgrymiadau o safbwynt eglurder y Protocol;**
- **Amlygu beth sydd ar gael mewn cynghorau eraill;**
- **Amgáu'r ffurflen gofrestru;**
- **Ystyried y ffordd orau o dynnu sylw aelodau at yr angen i gofrestru, heb ei osod ar y we;**
- **Awgrymu sut i'w gwneud yn gliriach i aelodau nad oes angen iddynt gofrestru gwahoddiadau a dderbynnir yn rhinwedd swydd.**

11. ADRODDIAD BLYNYDDOL PANEL DYFARNU CYMRU 2011-2012

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro yn atodi Adroddiad Blynyddol Panel Dyfarnu Cymru 2011-2012.

Nodwyd y byddai'n ddymunol gweld mwy o aelodau o Ogledd Cymru ar y panel.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn yr adroddiad.

12. ADRODDIAD BLYNYDDOL YR OMBWDSMON 2011-2012

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro yn atodi Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon 2011/12.

PENDERFYNWYD nodi a derbyn yr adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30am a daeth i ben am 12.35pm.